

Okul Yöneticisi, Beden Eğitimi Öğretmeni ve Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Çalışma

Aynur YILMAZ¹, Hamit CİHAN²

¹Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kırıkkale

²Karadeniz Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Trabzon

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı; liselerdeki yönetici, beden eğitimi öğretmeni ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik görüşlerini belirlemek, katılanların beden eğitimi dersine gösterdikleri ilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve dersin uygulanmasında karşılaşılan problemleri belirlemektir. Araştırma, 2011-2012 Eğitim-öğretim yılında, farklı liselerde görev yapan yedi yönetici, yedi beden eğitimi öğretmeni ve liselerde öğrenim gören yedi öğrenci olmak üzere toplam 21 kişilik bir çalışma grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, mevcut durum hakkında derinlemesine görüşleri ortaya koymak için nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseninden faydalanılmıştır. Verilerin toplanmasında 3 yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların beden eğitimi dersinin kurallarına uygun olarak yapıldığında, öğrenci gelişimini olumlu yönde etkileyebileceğini belirttikleri görülmüştür. Ayrıca katılımcılar eğitim-öğretimde beden eğitimi dersine diğer dersler kadar önem verilmediğini ifade etmişlerdir. Beden eğitimi derslerinin nitelikli olarak uygulanmasında okulun sahip olduğu koşulların ve beden eğitimi ders saatinin yetersizliğinin önemli rol oynadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi dersi, Okul yöneticisi, Beden eğitimi öğretmeni, Öğrenci, Nitel araştırma

The Opinions of Head-Teachers, Physical Education Teachers and Students Towards the Physical Education Course: A Qualitative Research

Abstract

In this study, it has been aimed to determine the views of head-teachers, physical education teachers and students towards the physical education, and to find out their level of interests that they demonstrate to the physical education lesson, and thus to determine the problems that they are faced while running the lesson in different high schools. The study has been carried out on 21 participants, who are 7 head-teachers, 7 physical education teachers and 7 students in 2011-2012 Academic Year in different high schools in the city of Trabzon. In the study, a case study method from qualitative approach was preferred for aiming to get the views of the participants in a deep manner about the aim of the study. It has been used three semi-structured interview forms to collect the data. The data collected were subject to content analysis. According to the results of the research, participants stated that they can influence student development positively when it is done in accordance with the rules of the physical education course. In addition, participants stated that physical education lessons are not as important as other courses in education. It has been determined that the quality of the physical education courses has an important role to play in schools and the inadequacy of physical education class hours.

Keywords: *Physical education lesson, Head-teacher, Physical education teacher, Student, Qualitative study*

Giriş

Eğitimden beklenen, bireylerin gizil güçlerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak onların en üst düzeyde gelişmelerini sağlamaktır (Aracı, 2006). Çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak, eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi öğrencinin zihinsel eğitimi yanında, fiziksel eğitimi ile olanaklıdır (Yamaner, 2001). Fiziksel eğitim de, genel eğitimin tamamlayıcısı ve vazgeçilmez bir parçası olan (Aracı, 2006; Çöndü, 2004) beden eğitimi ile sağlanmaktadır (Güneş, 2003). Ayrıca beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak kişiliğin de eğitimidir (Çöndü, 2004). Toplumda iyi huylu, becerikli ve sağlam insanlar yetiştirilebilmesi için, çocukların fikrî ve ahlakî eğitimleri kadar bedenî eğitimlerine de özen gösterilmelidir. Fikirselsel faaliyetlerde olduğu gibi, bedenselsel faaliyetlerin de amacı bireyin eğitimidir. Fikirselsel becerilerde öğretmenler için güç olan, çocukların ihtiyacını karşılayacak ölçüyü belirleyebilmektir. Bu durum, bedenselsel becerilerde de böyledir (Tarcan, 1932).

Tüm kişiliğin eğitimi olarak nitelendirilen beden eğitimi; iş birliğinin, uygun düzeyde rekabetin, kişisel ve sosyal sorumluluğun öğretildiği ideal bir alan olup (Pettifor, 1999) öğrencilerin fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile gelişim ve eğitimlerini sağlayarak, onların hareket kapasitesinin en üst düzeye ulaşmasını sağlamaktadır (Çöndü, 2004). Ergenlerin kimlik arayışında olduğu ergenlik döneminde eğitimcilerin, ergenlerin gençlik dönemindeki fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişmelerini anlama düzeyi, onların

öğrencilere ne kadar yardımcı olabileceklerini belirlemelerine katkı sağlayabilmektedir (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi derslerinde öncelikle çocuğun sporla ilgili bilgi düzeyinin artırılarak, kurallar, teknikler, sağlık, beslenme gibi konularda bilgi birikiminin sağlanması amaçlanmaktadır (Çiçek, Koçak ve Kirazcı, 2002). Ayrıca çocuk bu derste kendi yeteneklerini ve başkasının yeteneklerini tanımayı, eşit koşullarda yarışmayı, yenilgiyi kabullenerek başkalarını takdir edebilmeyi, kazandığı zaman alçakgönüllü olabilmeyi, zamanını ve emeğini en iyi şekilde kullanmayı öğrenir.

Beden eğitimi dersine yönelik görüşleri ele alınan çalışmalar (Avşar, 2009; Aybek, İmamoğlu ve Taşmektepligil, 2011; Balyan, Balyan ve Kiremitçi, 2012; Dismore ve Bailey, 2011; Donovan, Mercier ve Philips, 2016; Kangalgil, Hünük ve Demirhan, 2006; Keogh, 2013; Kjønniksen, Fjørtoft ve Wold, 2009; Kulinna ve Silverman, 2000; Li, Chen ve Baker, 2014; Phillips ve Silverman, 2015; Rikard ve Banville, 2006; Stelzer, Ernest, Fenster ve Langford, 2004; Subramaniam ve Silverman, 2007; Şişko ve Demirhan, 2002; Ünlü ve Karahan, 2010; Woodson-Smith, Dorwart ve Linder, 2015; Zeng, Hipscher ve Leung, 2011) literatürde mevcuttur. Bu çalışmalar daha çok nicel araştırma yaklaşımı kullanılarak tasarlanmış olup, konuyu daha derinlemesine analiz etmeye olanak sağlayan nitel araştırma yaklaşımı kullanılan çalışmalara sınırlı sayıda rastlanılmıştır.

Bu çalışmanın amacı; liselerdeki yönetici, beden eğitimi öğretmeni ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik görüşlerini belirlemek, katılanların beden eğitimi dersine gösterdikleri ilgi düzeylerini ortaya çıkarmak ve dersin uygulanmasında karşılaşılan problemleri belirlemektir. Araştırmanın; beden eğitimi dersinin eğitim-öğretimdeki yerini tespit etmek, eğitimcilerin bu derse bakış açılarını belirlemek ve uygulanan dersin hedeflere ulaşma düzeyi ve uygulamada karşılaşılan sorunları belirlemek açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından içinde birden fazla alt tabaka ya da analiz biriminin bulunduğu durumları içeren iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Yin, 2003). Araştırmanın tasarlanmasına ilişkin süreç Şekil 1'de verilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun seçiminde; zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak veren amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi (Patton, 2014) kullanılmıştır. Araştırmaya Trabzon ilinde farklı liselerde görev yapan 7 okul yöneticisi, 7 beden eğitimi öğretmeni ve 7 öğrenci çalışma grubuna dahil edilmiştir. Katılımcılara ait kişisel bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Yöneticilere ilişkin kişisel bilgiler.

	Cinsiyet	Yöneticilik Deneyimi (Yıl)	Öğretmenlik Branşı	Kod (Rumuz)
Yönetici	Erkek	31	Fizik	(Y ₁)
	Erkek	26	Türk Dili ve Edebiyatı	(Y ₂)
	Erkek	9	Coğrafya	(Y ₃)
	Erkek	30	Fizik	(Y ₄)
	Erkek	18	Matematik	(Y ₅)
	Erkek	18	Tarih	(Y ₆)
	Erkek	9	Din Kültürü ve Ahlak B.	(Y ₇)
Okul Yöneticiliği deneyimi ortalaması: 20 yıl (min:9, mak: 31)				

Tablo 2. Beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin kişisel bilgiler.

	Cinsiyet	Öğretmenlik Deneyimi (Yıl)	Yaş	Kod (Rumuz)
Beden Eğitimi Öğretmeni	Kadın	31	38	(Ö ₁)
	Erkek	26	52	(Ö ₂)
	Erkek	13	34	(Ö ₃)
	Erkek	21	34	(Ö ₄)
	Kadın	15	39	(Ö ₅)
	Kadın	18	45	(Ö ₆)
	Erkek	4	32	(Ö ₇)
Hizmet yılı ortalaması: 18 yıl (Min: 4, Mak: 31); Yaş ort: 39 min: 32, mak: 52)				

Tablo 3. Öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler.

	Cinsiyet	Sınıf Seviyesi	Yaş	Kod (Rumuz)
Öğrenci	Kadın	12	17	(Ö ₁)
	Erkek	10	16	(Ö ₂)
	Erkek	11	17	(Ö ₃)
	Kadın	11	17	(Ö ₄)
	Kadın	12	17	(Ö ₅)
	Erkek	10	16	(Ö ₆)
	Erkek	9	15	(Ö ₇)
Yaş Ortalaması: 16 (Min:15, Mak: 17)				

Verilerin Toplanması

Bogdan ve Biklen'in (2003) önerdiği ve katılımcıların belirli konu ile ilgili düşüncelerini özgürce ifade etmelerine fırsat sunan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce konu ile ilgili literatür taraması (Koca ve Aşçı, 2004; Koca ve Demirhan, 2004; Koca, Aşçı ve Demirhan, 2005; Chung ve Philips, 2002; Hünük ve Demirhan, 2003; Birtwistle ve Brodie, 1991; Stewart ve Green, 1991; Şişko ve Demirhan, 2002) yapılmış ve araştırmanın amacına hizmet eden sorular hazırlanmıştır. Soruların kapsam geçerliği ve anlaşılabilirliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Görüşme formunda yer alan sorular "*Beden eğitimi dersinin eğitim-öğretimdeki yeri nasıldır?*,

"Beden eğitimi dersi, ortaöğretim çağındaki öğrencilerin gelişimini nasıl etkilemektedir?", "Beden eğitimi ders saati hedeflere ulaşmak için yeterli mi?" şeklindedir. Araştırmanın amacına uygun sorular hazırlandıktan sonra, amaca uygun bilgilerin edinilmesi için uygun katılımcı seçimine gidilmiştir. Katılımcılarla görüşmeler bire bir gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara araştırmanın amacı açıklanmış, onların uygun olduğu zaman ve mekanda gönüllülük çerçevesinde görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılara görüşmeyi istedikleri zaman sonlandırabilecekleri ve elde edilen verilerde kimliklerin deşifre edilmeyeceği belirtilerek, kaygılarının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Görüşme sırasında veri kaybının önlenmesi için görüşmelerin ses-kayıt cihazı ile elde edilmesi katılımcılara teklif edilmiş, onların onayı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin niteliğinin artırılması için ortamda oluşabilecek ses ve gürültü vb. görüşmenin akışını etkileyebilecek olumsuz unsurlar ortamdaki uzaklaştırılmıştır. Görüşmeler yaklaşık olarak 30 ile 60 dk arasında değişmektedir.

Verilerin Analizi

Veri analizinde tematik analiz tekniği kullanılmıştır. Elde edilen verilerden farklı kategoriler meydana gelme ihtimali göz önünde bulundurularak (Patton, 2014), içerik analizi tekniğinden de faydalanılmıştır. Nitel çözümlemede verilerin içeriklerini keşfetmeye yönelik çözümleme için kodlama ilk ve asli işlemdir (Punch, 2005). Kodlama sürecinde araştırmacının, araştırma sorularını ya da araştırmanın kavramsal çerçevesini dikkate alması ve bu çerçevede verilerin içinde ne aradığının sürekli farkında olması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Analizde katılımcıların ifadelerini belirlemede kullanılan kelime, cümle ve paragraflar kavramlaştırılarak kodlanır. (Brott ve Myers, 2002). Bu bilgi dikkate alınarak katılımcı ifadeleri kodlanmıştır. Kodların temsil ettiği kategorilerin birbirleriyle ilişkili olması gerekmektedir (Maykut ve Morehouse, 1994). Kodlar ortak özelliklerine göre bir araya getirilerek, alt kategorilere ve ana kategorilere ulaşılmıştır.

Araştırmada Geçerlik ve Güvenirliği Sağlamaya Yönelik İşlemler

Çalışılan konunun geçerlik ve güvenirlilik çalışmasının bulgulanması, araştırmanın niteliğini arttırmaktadır (Kwale, 1996; Hammersley, 2001). Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğine ilişkin yapılan iş ve eylemler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği ile ilgili önlemler.

	İç geçerlik	Uzman görüşlerinin alınması Katılımcı teyidi Katılımcılarla uzun zaman geçirme Doğrudan alıntı
Geçerlik	Dış geçerlik	Veri toplama aracı ve sürecinin açıklanması Veri analiz sürecinin açıklanması Çalışma grubunun özelliklerinin açıklanması Araştırmacının rolünün açıklanması Kullanılan yöntemin seçim gerekçesinin açıklanması Geçerlik ve güvenirlilik önlemlerinin açıklanması
	İç güvenirlilik	Kayıt cihazı kullanılarak veri kaybının önlenmesi Bulguların doğrudan sunulması
Güvenirlilik	Dış güvenirlilik	Verilerin uygun şekilde tartışılması Veriler arasında tutarlığın kontrol edilmesi

(Kirk ve Miller, 1986; Merriam, 2013; Patton, 2014; Twycross ve Shields, 2005; Türnüklü, 2000; Yıldırım, 2010).

Dış güvenilirlik için uzmanlar arası görüş birliğine bakılmıştır. Bu hesaplamada, Miles ve Huberman (1994)'ın formülü (Güvenirlik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılmıştır. Bu araştırmaya özgülü güvenilirlik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Katılımcıların verdiği yanıtlar temalar ve temaları temsil eden kategorilere ayrılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 5'te verilen tema sırasına göre ayrıntılı bir şekilde ayrı ayrı incelenmiştir.

Tablo 5. Konuya ilişkin oluşturulan temaların kategorilere göre dağılımı.

Temalar	Kategoriler
Beden eğitimi dersinin eğitim-öğretimdeki yeri	Beden eğitimi dersinin niteliği Beden eğitimi dersinin işlevi Beden eğitimi dersinin algılanmış biçimi
Beden eğitimi dersinin öğrenci gelişimine etkisi	Fiziksel gelişim Duyusal gelişim Bilişsel gelişim Sosyal ve kültürel gelişim Ahlaki gelişim
Beden eğitimi dersi uygulamalarına ilişkin görüşler	Beden eğitimi dersi uygulanış biçimine ilişkin görüşler Beden eğitimi dersinin hedeflere ulaşmasına ilişkin görüşler Beden eğitimi ders saati yeterliğine ilişkin görüşler

Tablo 5'te verilerin analizi sonucunda elde edilen temalar ve kategoriler gösterilmiştir. Bu temalar "Beden eğitimi dersinin eğitim-öğretimdeki yeri", "Beden eğitimi dersinin öğrenci gelişimine etkisi" ve "Beden eğitimi dersi uygulamalarına ilişkin görüşler" olmak üzere üç tema altında incelenmiştir.

Tablo 6. Beden eğitimi dersinin eğitim-öğretimdeki yerine ilişkin görüşler.

Eğitim-öğretimdeki yeri	Kategoriler	Katılımcı Kodları		
		Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Beden eğitimi dersinin niteliği	Eğitimin ayrılmaz bir parçası	(2)	-	-
	Diğer dersler kadar önemli bir ders	(3)	-	-
	Eğitim-öğretim açısından çok önemli	(4)	(4)	-
Beden eğitimi dersinin işlevi	Düzen ve disiplin aracı	(1)	(2)	-
	Çok yönlü gelişim aracı	-	(1)	(1)
	Eğlenme ve dinlenme aracı	-	-	(6)
Beden eğitimi dersine yönelik algı	Gereken önem verilmemekte	(1)	(3)	-
	İçeriği nitelik olarak boşaltılmış ders	-	(2)	-

Tablo 6'da katılımcıların beden eğitimi dersinin işlevi ve niteliğine yönelik belirttikleri görüşlerin analizi sonucu ortaya çıkan bulgular gösterilmiştir. Yöneticiler, dersin eğitimin

ayrılmaz bir parçası olduğu ve en az diğer dersler kadar önem verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Örneğin Y5'in konu ile ilgili düşüncesi şöyledir:

"Bu ders eğitim için diğer dersler kadar önem taşır. Beden eğitimi dersinin olmadığı bir müfredatı düşünemiyorum. Bir öğrenci sağlıklı olmak istiyorsa, dolu beynini boşaltmak istiyorsa bu dersin varlığını hissetmelidir" (Y5).

Bu dersin müfredat için önemli olduğunu belirten yöneticiler, dersin işlevsel yönüne de değinmektedirler. Okulun düzen ve disiplinini sağlamadaki etkisini belirten Y1, konuya ilişkin şöyle açıklama yapmıştır:

"Bu ders okuldaki genel disiplini sağlayan, öğrencileri fiziksel açıdan güçlendirip onlara bir duruş kazandıran, nizam ve düzeni öğreten ve kurallara itaat etmenin önemini kavratılan bir ders özelliği taşımaktadır" (Y1). Dersin okuldaki düzen ve disiplini sağlamada önemli olmasının, onun nitelikli olarak uygulanması ile ilişkili olduğunu ifade eden Y7 konuya ilişkin aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

"Eğitimdeki yeri büyüktür, fakat derse verilen önem bakımından sonlardadır. Bu da öğretmenden daha çok kaynaklanmaktadır. Dersin kazanımlarını ortaya koymada yetersiz ya da ilgisiz. Öğrenciler dersin önemini ve dersin amacını bilmiyorlar" (Y7).

Öğretmenler, dersin eğitim-öğretim açısından faydalı olduğunu, farklı branştaki öğretmen arkadaşları ve velilerin derse gereken önemi vermediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca nitelik olarak, dersin içeriğinin boşaltıldığına dair öğretmen görüşleri de elde edilmiştir. Konu ile ilgili Ö4'ün görüşü aşağıda verilmiştir:

"Eğitim açısından son derece önemli bir ders olmasına rağmen, günümüzde sınav merkezli eğitim içinde bu dersten soru gelmemesi, öğrencilerin ve velilerin bu derse bakışını olumsuz etkilemektedir. Dersin gereksiz ve boş ders olarak görülmesine neden olmaktadır" (Ö4).

Okul yöneticileri ve öğretmenler beden eğitimi dersinin işlevi, niteliği, müfredattaki önemi ve derse yönelik olumsuz bakış açısının uygulamaya olan yansımaya dikkat çekerken; öğrenciler bu dersin işlevsel bir kazanımı olan eğlenme ve dinlenme özelliklerine ilişkin görüşlere yer vermiştir. Ö1'in görüşü aşağıda verilmiştir:

"Bizi çok sıkmayan, dinlenmemizi, rahatlamamızı sağlayan ilaç gibi bir ders. Dersin en büyük özelliği; bize eğitim açısından bir şeyler verirken, çok sıkmadan, aşırı kural koymadan, özgür bir birey olmamızı ve kendi değerlerimizi benimsememizi sağlayan, eğitici yönü olan bir ders"(Ö1).

Araştırma bulgularının ikinci teması olan beden eğitimi dersinin öğrenci gelişimine etkilerine yönelik kategoriler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Beden eğitimi dersinin öğrenci gelişimine katkılarına ilişkin görüşler.

Gelişimsel Alanlar	Katılımcı Kodları		
	Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Fiziksel Gelişim	(7)	(4)	(4)
Duyuşsal Gelişim	(1)	(2)	(3)
Bilişsel Gelişim	(3)	(3)	-
Sosyal ve Kültürel Gelişim	(4)	(6)	(4)

Tablo 7’de katılımcıların beden eğitimi dersinin öğrencilerin fiziksel, duyuşsal, bilişsel, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkı sağladığını ifade ettikleri görülmektedir. Yöneticilerin tamamı, bu dersin çocukların fiziksel gelişimleri üzerine etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimlerinde de dersin etkisi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Konu ile ilgili Y₆’nın görüşü aşağıda verilmiştir:

“Fiziksel gelişime katkısı fazla, sorumluluk sahibi, sosyal açıdan gelişmiş, özgüvenli, hedefleri olan ve hedeflere ulaşmak için hayatını planlayan bir birey olarak öğrencilerin çeşitli alanlarda gelişimlerine katkısı çoktur...”(Y₆).

Öğretmenlerin dersin çocukların sosyal ve kültürel gelişimlerine katkı sağladığını belirttikleri görülmüştür. Ö₅’in konu ile ilgili görüşü aşağıda sunulmuştur:

“Ders çocukların sosyalleşmesine, farklı özelliklere sahip olan çocuklarla arkadaşlık kazanmalarında faydalıdır. Liderlik özellikleri gelişmekte olup, sonuçta kendine güvenen, ne istediğini bilen öğrenciler yetişmesini sağlar”(Ö₅).

Öğrenciler de diğer katılımcılar (yönetici, öğretmen) gibi dersin kendilerine fiziksel, sosyal ve kültürel gelişim sağladığını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili Ö₃’ün görüşü aşağıda verilmiştir:

“...Derste bir şey yapabildiğimi görmem kendime olan güven duygumu arttırıyor. Güven duygusu sayesinde bir arkadaş grubu olsun, sınıf ortamı olsun, çekinmeden konuşabiliyorum. Arkadaşlarım söylediklerimden dolayı bana güler mi? diye düşünmüyorum”(Ö₃).

Beden eğitimi dersinin uygulaması temasına ilişkin kategoriler ise Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Beden eğitimi dersi uygulamalarına ilişkin görüşler.

Uygulamaya İlişkin Görüşler	Kategoriler	Katılımcı Kodları		
		Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Öğrenci (f)
Beden eğitimi dersi uygulama hedeflerine ilişkin görüşler	Fiziksel gelişim sağlamak	(3)	(4)	(2)
	Sosyalleşmeyi sağlamak	(2)	(4)	(1)
	Bilişsel gelişimi desteklemek	(2)	(2)	(1)
	Düzen ve disiplin kazandırmak	(2)	(2)	-
	Milli bilinç kazandırmak	(2)	-	-
	Faydalı sportif ve kültürel etkinliklere yönlendirmek	(2)	(2)	-
	Ahlaki yönden gelişim sağlamak	(2)	(2)	-
	Demokratik ve özgür olmak	-	-	(2)
	Farklı spor dalları öğretmek	-	-	(3)
	Sorumluluk kazandırmak	(4)	-	-
Beden eğitimi dersi uygulamalarının nasıl yapıldığına ilişkin görüşler	Gelişimlerini destekleyici çalışmalar yapılıyor	(2)	(3)	-
	Eğitsel oyunlara önem veriliyor.	(1)	(1)	(1)
	Farklı yöntemlerle ders çekici hale getiriliyor	-	(1)	(1)
	Öğrenci dersin merkezine alınmıyor	(3)	(2)	(3)
	Planlı olarak ders yapılıyor	-	(3)	(1)
	Hedefler öğrencilerin beklentilerine uygun hale getiriliyor	(2)	(1)	-
	Konu verildikten sonra serbest etkinlikler yaptırılıyor	(1)	(1)	(3)
Beden eğitimi dersi saati yeterliğine ilişkin görüşler	Disiplin ve kurallara uygun olarak ders yapılıyor.	(2)	(5)	(1)
	Yetersiz	(5)	(3)	(3)
	Kısmen yeterli	-	(1)	-
	Yeterli	(2)	(3)	(4)

Yönetici ve öğretmenler dersin hedeflerini fiziksel, sosyal, bilişsel gelişimi sağlamak ve düzen-disiplin kazandırmak olarak açıklarken; öğrenciler fiziksel gelişimin yanı sıra, demokratik ve özgür olmak, farklı spor branşları öğrenmek olarak belirtmişlerdir. Yöneticilerden Y₄'ün konuya ilişkin görüşü aşağıda verilmiştir:

“ Öğrencilerde iyi bir kişilik ve milli kültür bilinci kazandırıp, insani değerleri iyi olan birey yetiştirmek” (Y₄).

Öğretmen Ö₄'ün dersin hedeflerine ilişkin görüşü şöyledir:

“Öğrencilerin sosyal ve kültürlü olmalarını sağlamak. Bedenen, ruhen ve fikren gelişimlerini sağlayarak, topluma faydalı bireyler yetiştirmek öncelikli hedeflerim arasındadır...”(Ö₄).

Öğrencilerden Ö₇, dersin hedeflerine yönelik farklı spor branşlarındaki becerileri öğrenmek ve sorumluluk kazanmak gibi kazanımları ifade etmiştir:

"...Masa tenisi oynamak, farklı sporlar tanımak ve yapmak istiyorum. Ama oynayabileceğim alan yok" (Ö₇).

Beden eğitimi dersi uygulamalarının nasıl yapıldığına ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde; yöneticiler, öğrencilerin dersin merkezinde yer aldığı, hedeflerin öğrencilerin beklentilerine uygun hale getirildiği, gelişimlerini destekleyici etkinliklerin derslerde öğrencilere sunulduğunu ifade etmiştir. Uygulamaya yönelik Y₅'in görüşü şöyledir:

"Derse ansızın giriyorum... Öğretmen derste öğrencileri daha aktif kılıyor, onların ihtiyaçlarını göz önüne alarak dersi uyguluyor. Genellikle konu anlatılıyor, sonra öğrenciler serbest bırakılıyor. Bu durum iki saat beden eğitimi olan sınıflarda böyle. Bir saatin olduğu sınıflarda öğretmen öğrencinin kısıtlı sürede dersten beklentisini karşılamak için öğrencilerin istediği aktiviteyi yapmasına izin veriyor" (Y₅).

Beden eğitimi öğretmenleri uygulamaya yönelik olarak öğrencilerin gelişimlerini destekleyici etkinlikleri, belirli plan dahilinde, bir takım kurallara uygun olarak ve öğrencinin merkezde olduğu eğitsel etkinliklere ders esnasında yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin öğretmenlerden Ö₂'nin konuya ilişkin görüşü şöyledir:

"Planlı olarak derse giriyorum. Hangi konuyu anlatacaksam dersin akışı bozulmaması için malzemeleri önceden salona getiriyorum. Öğrencileri kalıba sokmadan, konunun özelliklerini yüzeysel anlatıyorum. Uygulama fırsatı sunuyorum. Eğitsel oyunlarla öğrencilerin eğlenmesini sağlıyorum" (Ö₂).

Öğrencilerin dersin uygulanmasına yönelik görüşleri, ders yapılırken, kendilerinin aktif oldukları, öğretmenin dersi farklı yöntemlerle uyguladığı, konu verildikten sonra kendilerini serbest etkinlik yapmak için öğretmenin bıraktığına ilişkindir.

"...Yoğun ders programını göz önüne alarak derste çok sıkmadan, derslerin yorgunluğunu atmak için eğlendirici, dinlendirici etkinlikler yaptırıyor" (Ö₇).

Beden eğitimi dersinin uygulanmasında ders saatinin yeterliğine ilişkin yöneticilerin çoğu ders saatinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Y₇'nin bu konuya ilişkin görüşü şöyledir:

"Hayır, en azından iki saat ortaöğretimin her kademesinde zorunlu bir ders olmalıdır. Zaten bu ders günümüz eğitim sisteminde etkisini yitirmiştir. Bu etkiyi ortaya çıkarmada tek saatlik dersin yeterliliği diye bir şey olamaz" (Y₇).

Öğretmenlerden Ö₃'ün ders saati yeterliğine ilişkin görüşü aşağıda sunulmuştur:

"Bu ders süresi yeterli değil. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ve daha sonra ki derse hazırlanmaları açısından yetersiz. Zamanları yetmiyor bu konuda" (Ö₃).

Öğrencilerden Ö₇'nin ders saatinin yeterliğine ilişkin görüşü aşağıda sunulmuştur:

"Yetersiz, dersin yarısı yoklama alınması ve üst değişimi ile geçiyor. Geriye kalan süre de isteklerimi karşılamıyor" (Ö7).

Beden eğitimi dersinin uygulanmasında ders saatinin yeterliğine ilişkin öğrencinin ifadesi şöyledir:

"...Eğer istediğimiz şekilde oynayabileceğimiz ve zaman geçireceğimiz bir ders olursa tabi ki fazlası olsun isterim, ama bazen 2 saatin boş geçtiği anlar oluyor" (Ö3).

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada okul yöneticisi, beden eğitimi öğretmeni ve öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik görüşleri tespit edilmiştir. Beden eğitimi dersinin eğitim ve öğretimdeki yerine ilişkin katılımcı görüşleri; nitelik, işlev ve algılanış biçimi olmak üzere üç tema altında incelenmiştir. Dersin niteliği açısından beden eğitimi dersinin, eğitimin ayrılmaz bir parçası ve eğitim açısından önemli olduğu, diğer dersler kadar gerekliliğine ilişkin görüşler elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlara rastlanmıştır (Güneş, 2003). Beden eğitimi dersi eğitim ve öğretim için önemli bir ders niteliğinde olup, işlevsel olarak öğrencilere düzen ve disiplin sağlama, çok yönlü gelişimi destekleme, eğlenme ve dinlenme aracı olarak hizmet etmektedir. Okul Yöneticisi ve beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin eğitim-öğretim açısından son derece önemli olduğunu, fiziksel, duyuşsal, bilişsel, sosyal ve kültürel gelişim yönünden birçok kazanım sağladığını belirtmişlerdir. Bu nedenle insanlar, fiziksel gelişimi ile birlikte zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini sağlayan beden eğitimi ve spor eğitimine oldukça önem vermektedirler (Sunay, 1998). Günümüzde modern eğitim anlayışının benimsediği beden eğitimi, bireyin bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönden bir bütün olarak gelişmesinde önemli yere sahiptir (Akgül, Göral, Demirel ve Üstün, 2012). Benzer şekilde Çöndü'ye (2004) göre, kişiyi toplumsal yönden geliştirmek için ruhsal, bedensel ve zihinsel çalışmalar birbirine bağlı ve paralel olarak ele alınmalı ve ayrı düşünülmemelidir. Saçlı ve Demirhan'ın (2008) çalışmasında da beden eğitimi dersinin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişim yanı sıra eleştirel düşünmeyi de geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular mevcut çalışmada elde edilen bulguları desteklemektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri beden eğitimi dersinin işlevsel olarak düzen ve disiplin sağlama aracı olarak gördüklerini, öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağladığını ve onların duyuşsal olarak gelişime yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Aracı'ya (2006) göre, her beden eğitimi etkinliği toplumsal bir deneyimdir ve genellikle duyguları içerir. Bu tür etkinliklere katılan birey hareketler aracılığı ile duygularını ifade etme olanağı bulur. Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vb. duygularında boşalım sağlar. Öğrenci bunları kontrol etmeyi öğrenir. Mevcut çalışmada öğrenciler ise bu dersi eğlenme ve dinlenme aracı olarak nitelendirmişlerdir. Literatürde de beden eğitimi dersine yönelik öğrencilerin olumlu bakış açısına sahip oldukları tespit edilmiştir (Ekici, Bayrakdar ve Hacıcaferoğlu, 2011; Taşmektepligil, Yılmaz, İmamoğlu ve Kılıçgil, 2006).

Beden eğitimi öğretmenleri genel olarak beden eğitimi dersine hem okul yöneticilerinin hem de velilerin gereken önemi vermedikleri görüşü üzerinde durmuşlardır. Bu bulgu, Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil'in (2014) "Beden eğitimi

öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri” başlıklı çalışması ile benzerlik taşımaktadır. Uğur ve Yenel (2007) de yaptıkları çalışmada okul yöneticilerinin beden eğitimi dersine gereken ilgiyi göstermedikleri ve eksiklikleri giderme konusunda yetersiz kaldıkları bulgusunu ortaya koymuşlardır.

Beden eğitimi dersi uygulamalarına ilişkin katılımcı görüşleri “beden eğitimi dersinin uygulanış biçimine ilişkin görüşler”, “beden eğitimi dersinin hedeflere ulaşmasına ilişkin görüşler” ve “beden eğitimi ders saati yeterliğine ilişkin görüşler” olmak üzere üç alt kategoride incelenmiştir. Beden eğitimi dersi uygulanışında öğrencilerin gelişim özellikleri ve beklentilerinin dikkate alındığı tespit edilmiştir. Bu uygulamalarda öğrencinin merkeze alındığı, eğitsel oyunlara önem verildiği, farklı yöntem ve tekniklerle dersin çekici hale getirildiği, hedeflerin öğrencilerin beklentilerine uygun hale getirildiği belirtilmiştir. Bu uygulamalar 2005 yılından itibaren yürürlükte bulunan yapılandırmacı eğitim anlayışının olumlu yansımaları olarak ifade edilebilir. Bu yaklaşımda öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına, güçlü ve zayıf yönlerine, ilgi ve deneyimlerine önem verilmektedir. Öğrenmenin sorumluluğu öğretmen ve öğrenci tarafından paylaşılmaktadır (Jonassen, 1994). Beden eğitimi öğretmenlerinin okulun fiziksel şartlarından dolayı dersleri yeterince verimli uygulayamadıkları, okuldaki sınırlı araç-gereç ve alanların, derslerini planlarına uygun yürütmelerini engellediği görüşü öne çıkmıştır. Benzer sonuçlar Gülüm ve Bilir’in (2011) “Beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri” konulu çalışmada da tespit edilmiştir. Öğretmenler, okulların beden eğitimi öğretim programı için gerekli fiziksel koşullara sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Dalkıran, Altıntaş, Sunay ve Akgül’ün (2004) araştırmasında ise “Beden eğitimi etkinliklerinin amaca uygun yapılmasında tesis ve araç gerecin önemli yeri vardır” ifadesi ile benzerlik taşımaktadır. Taşmektepligil ve diğerlerinin (2006) “İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleşme düzeyi” başlıklı çalışmalarında da okullardaki malzeme eksikliğinin de ciddi boyutlarda olduğu ortaya konulmuştur.

Beden eğitimi dersi hedeflerine ilişkin görüşlerde yönetici ve öğretmenler genel olarak sorumluluk kazanma, kişisel gelişim (fiziksel, sosyal, bilişsel, ahlaki), milli bilinç kazanmak, kültürel gelişim sağlamak gibi kazanımları ifade ederlerken; öğrencilerin, demokratik ve özgür olma, farklı spor dallarını öğrenme gibi hedeflere değindikleri tespit edilmiştir. Bu hedefler beden eğitimi dersinin genel özellikleri niteliğindedir (Çöndü, 2004). Özellikle dersin diğer derslerden farklı bir içeriğe ve uygulama alanına sahip olması, öğrencilere daha özgür hareket etme fırsatı sunması, öğrencilerin derse karşı olan tutumunu olumlu etkilediği söylenebilir. Kangalgil, Hünük ve Demirhan’ın (2006) ilköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını inceledikleri çalışmada, dersin çocuklara sağladığı hareket özgürlüğünün öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Beden eğitimi ders saatinin yeterliği ile ilgili katılımcı görüşlerinde genel olarak yönetici, beden eğitimi öğretmeni ve öğrenciler dersin uygulama için yetersiz olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Özellikle beden eğitimi öğretmenleri ders saatinin yetersizliği, uygun alanın olmayışı ve diğer sınıflarla aynı alanda ders yapmak zorunda kalmalarının

uygulamada aksaklıklar yaşanmasına neden olduğunu ileri sürmüşlerdir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda saptanan, ders saatinin yetersiz oluşu (Demirhan vd., 2008; Sönmez ve Sunay 2004; Taşmaktepligil vd., 2006; Uğur ve Yenel, 2007), tesis yetersizliği ve sınıfların kalabalıklığının uygulamaya olumsuz yansımaları (Sönmez ve Sunay, 2004) gibi sorunların dersin nitelikli uygulanmasını aksattığı, özellikle ders saatinin de az olmasının dersin hedeflerine ulaşmasını engellediği söylenebilir.

Sonuç olarak, beden eğitimi dersi katılımcılar için eğitimin tamamlayıcı bir unsuru olarak algılanmaktadır. Öğrencilerin gelişimleri (fiziksel, duyuşsal, bilişsel, sosyal ve kültürel) üzerinde bu dersin olumlu etkileri bulunmaktadır. Dersin uygulanmasında hedeflere yönelik uygulamalar yapılmasına rağmen, yeterli tesisin olmaması, sınıfların kalabalık olması, müfredatta yer alan konular ile uygulama alanına yansımaları noktasında sorunların olduğu söylenebilir. Bazı katılımcılar bunun nedenlerinden birisi olarak ders saatlerinin yetersizliğini ileri sürerken, bazıları ise okulun olanaklarının bu dersi nitelikli uygulayabilmek için yeterli olmadığı görüşünü ifade etmiştir. Bu görüşler dikkate alındığında, okulların yapılandırılmasında beden eğitimi derslerinin uygulamasında önemli olan tesis ve ortamların oluşturulmasına önem verilmesinin gerekliliğinden bahsedilebilir. Beden eğitimi dersinin uygulanmasında; okulun koşulları, ders saatinin yetersizliği ya da uygulamayı engelleyen diğer nedenlerden dolayı yaşanan problemler dersin önemsiz olarak algılanmasına neden olabilmektedir. Bu uygulamada niteliği arttırabilecek en önemli faktörlerden biri de beden eğitimi öğretmeni yeterliğidir.

Yazar Notu

Bu çalışma ilk yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Aynur YILMAZ

Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Yahşıhan/Kırıkkale

E-posta: aynuryilmaz@kku.edu.tr

Kaynaklar

1. **Akgül, S., Göral, M., Demirel, M., Üstün, Ü.D.** (2012). İlköğretim öğrencilerinin okul içi ve okullar arası sportif etkinliklere katılma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(1), 13-22.
2. **Aracı, H.** (2006). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. 6. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
3. **Avşar, Z.** (2009). İlköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersi değerlendirme süreci ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 81-89.
4. **Aybek, A., İmamoğlu, O., Taşmaktepligil, M. Y.** (2011). Öğrencilerin beden eğitimi dersine ve ders dışı etkinliklere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2): 51-59.
5. **Balyan, M., Balyan, K. Y., Kiremitçi, O.** (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.

6. **Birtwistle, G.E., Brodie, D.A.** (1991). Children's attitudes towards activity and perceptions of physical education. *Health Education Research*, 6(4), 465-478.
7. **Bogdan, R. C., Biklen, S. K.** (2003). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theories and Methods* (4th ed.). New York: Pearson Education.
8. **Brott, P. E., Myers, J. E.** (2002). Development of professional school counselor identity a grounded theory. In S. B. Merriam (Ed), *Qualitative research in practice examples for discussion and analysis*. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley.
9. **Çiçek, S., Koçak, S., Kirazcı, S.** (2002). Beden eğitimi dersinde çeşitli öğrenci davranışlarının öğrencilerin derse katılımındaki önemi ve sergilenme sıklığı. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(4), 3-14.
10. **Çöndü, A.** (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
11. **Chung, M. H., Phillips, D. A.** (2002). The relationship between attitude toward physical education and leisure-time exercise in high school students. *Physical Educator*, 59(3), 126-138.
12. **Dalkıran, O., Altıntaş, A., Sunay, H., Akgül, M.** (2004). Ankara ili devlet ilk ve orta öğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerinde kapalı spor alanlarının etkin kullanımı üzerine görüşleri. *Sportre: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 109-118.
13. **Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., Kangalgil, M.** (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 57-68.
14. **Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., Güven, B., Kangalgil, M., Hünük, D., Koca, C., Açıkada, C.** (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 157-180.
15. **Dismore, H., Bailey, R.** (2011). Fun and enjoyment in physical education: Young people's attitudes. *Research Papers in Education*, 26(4), 499-516.
16. **Donovan, C.B., Mercier, K., Phillips, S.R.** (2016). Investigation attitudes towards physical education: Validation across two instrumants. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 19(2), 91-98.
17. **Ekici, S., Bayraktar, A., Hacıcaferoğlu, B.** (2011). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 829-839.
18. **Gülüm, V., Bilir, P.** (2011). Beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. *Sportre: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 57-64.
19. **Güneş, A.** (2003). *Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
20. **Hammsley, M.** (2001). On 'systematic'reviews of research literatures: a narrative response to Evans & Benefield. *British Educational research journal*, 27(5), 543-554.
21. **Hünük, D., Demirhan, G.** (2003). İlköğretim 8. sınıf lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175-184.
22. **Jonassen, D. H.** (1994). Thinking Technology: Towards a constructivist design model. *Educational Technology*, 34(4), 34-37.
23. **Kangalgil, M., Hünük, D., Demirhan, G.** (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
24. **Kirk, J., Miller, M. L.** (1986). *Reliability and validity in qualitative research*. Sage Publication.
25. **Kjønniksen, L., Fjørtoft, I., Wold, B.** (2009). Attitude to physical education and participation in organized youth sports during adolescence related to physical activity in young adulthood: A 10-year longitudinal study. *European Physical Education Review*, 15(2), 139-154.

26. **Keogh, J.** (2011). Extreme attitudes toward physical education. *Research Quarterly. American Association for Health, Physical Education and Recreation*, 34(1), 27-33.
27. **Koca, C., Aşçı, F. H., Demirhan, G.** (2005). Attitudes toward physical education and class preferences of Turkish adolescents in terms of school gender composition. *Adolescence*, 40(158), 365-375.
28. **Koca, C., Aşçı, F. H.** (2004). Atletik yeterlik düzeyi ve cinsiyetin beden eğitime yönelik tutum üzerine etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 15-24.
29. **Koca, C., Demirhan, G.** (2004). An examination of high school students' attitudes toward physical education with regard to sex and sport participation. *Perceptual and Motor Skills*, 98(3), 754-758.
30. **Kulinna, P.H., Silverman, S.** (2000). Teachers' attitudes toward teaching physical activity and fitness. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(1), 80-84.
31. **Kwale, S.** (1996). Interviews: An introduction to qualitative research interviewing. Thousand Oaks, California: Sage Publication.
32. **Li, F., Chen, J., Baker, M.** (2014). University students' attitudes toward physical education teaching. *Journal of Teaching in Physical Education*, 33(2), 186-212.
33. **Maykut, P., Morehouse, R.** (1994). *Beginning qualitative research: a philosophic and practical guide*. London: The Falmer Press.
34. **Merriam, S. B.** (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel.
35. **Miles, M. B., Huberman, A. M.** (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Sage Publication.
36. **Patton, M.Q.** (2014). *Nitel çalışma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskıdan çeviri). Ankara: Pegem Yayıncılık.
37. **Pettifor, B.** (1999). *Physical education methods for classroom teachers*. USA: Human Kinetics. Champaign, IL.
38. **Phillips, S.R., Silverman, S.** (2015). Upper elementary school student attitudes toward physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 34(3), 461-473.
39. **Punch, K.F.** (2005). *Introduction to social research: quantitative and qualitative approaches*. Thousand Oaks, California: Sage Publication.
40. **Rikard, G.L., Banville, D.** (2006). High school student attitudes about physical education. *Sport Education and Society*, 11(4), 385-400.
41. **Saçlı, F., Demirhan, G.** (2008). Beden eğitimi öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin saptanması ve karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 92-110.
42. **Sönmez, T., Sunay, H.** (2004). Ankara'daki ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin sorunlarına ilişkin bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 32(162), 270-277.
43. **Stelzer, J., Ernest, J.M., Fenster, M.J., Langford, G.** (2004). Attitudes toward physical education: A study of high school students from four countries: Austria, Czech Republic, England and USA. *College Student Journal*, 38(2), 171-179.
44. **Stewart, M. J., Green, S. R., Huelskamp, J.** (1991). Secondary student attitudes toward physical education. *Physical Educator*, 48(2), 72-79.
45. **Subramaniam, P.R., Silverman, S.** (2007). Middle school students' attitude toward physical education. *Teaching and Teacher Education*, 23(5), 602-611.
46. **Sunay, H.** (1998). Spor eğitim altyapısında beden eğitimi öğretmeni ve antrenörün önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 43-50.
47. **Şişko, M., Demirhan, G.** (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 205-210.
48. **Tamer, K., Pulur, A.** (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
49. **Tarcan, S. S.** (1932). *Beden terbiyesi: Oyun-cimnastik-spor*. İstanbul: Devlet Matbaası.

50. **Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., Kılıçgil, E.** (2006). İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleşme düzeyi. *Spormetre : Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-147.
51. **Türnüklü, A.** (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (24), 543-559.
52. **Twycross, A., Shields, L.** (2005). Validity and reliability-what's it all about? *Pediatric Nursing*, 17(1), 36.
53. **Uğur, A.O., Yenel, F.** (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımları ve karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 149-173.
54. **Ünlü, H., Karahan, B. G.** (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2),125-134.
55. **Woodson-Smith, A., Dorward, C. E., Linder, A.** (2015). Attitudes towards physical education of female high school students. *Physical Educator*, 72(3), 460-479.
56. **Yamaner, F.** (2001). *Beden eğitimi ve sporda temel ilkeler*. Bursa: Ekin Yayınevi.
57. **Yıldırım, A., Şimşek, H.** (2011). *Sosyal bilimlerde nitel çalışma yöntemleri* (8.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
58. **Yıldırım, K.** (2010). Raising the quality in qualitative research. *Elementary Education Online*, 9(1), 79-92.
59. **Yin, R. K.** (2003). *Case study research: design and methods*. Thousand Oaks, London: Sage Publication.
60. **Zeng, H.Z., Hipscher, M., Leung, R.W.** (2011). Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity preferences. *Journal of the Social Sciences*, 7(4), 529-537.